

Міністерство освіти і науки України
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Тези

**77-ї наукової конференції професорів,
викладачів, наукових працівників,
аспірантів та студентів університету**

ТОМ 2

16 травня – 22 травня 2025 р.

Полтава 2025

умови перепрофілювання та перепланування згідно сучасних норм та аналогів цілком придатна до проведення реабілітаційних заходів та не потребує значних капіталовкладень[2].

Література:

1. Колесніченко О. С. *Засади бойової психологічної травматизації військовослужбовців : монографія. Х. : ФОП Бровін О.В., 2018. 488 с.*
2. *Philipp Meuser. Hospitals and Medical Facilities. Construction and Design Manual: DOM publishers. Berlin, 2019. 439с.*

УДК 712.252

*Гаврик О. Ю., здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії
науковий керівник: Вадімов В. М. д. арх., професор,
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»*

ІСТОРИКО-ЕКОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ ЗЕЛЕНИХ НАСАДЖЕНЬ

Протягом століть зелені простори були невід’ємною частиною міст, відіграючи ключову роль у забезпеченні екологічної рівноваги та комфорту [2]. Їхнє значення еволюціонувало від священних садів до багатофункціональних просторів сучасності. Сучасні тенденції урбанізації, такі як зростання населення та щільність забудови, викликають необхідність перегляду традиційних концепцій зелених зон [1]. Натомість все більшої актуальності набувають нетрадиційні типи зелених зон, що забезпечують доступність природи в умовах обмеженого простору [2]. Ця еволюція демонструє зміну уявлення про роль зелених зон у сучасному місті [1].

Ця еволюція в розумінні ролі зелених просторів демонструє, як змінюється уявлення про простір та його функції. Зелені зони більше не є лише естетичним доповненням; вони відіграють важливу роль у пом’якшенні наслідків кліматичних змін, сприянні психофізичному здоров’ю та соціальній взаємодії в міських громадах. У світлі цих змін зелені простори стають основним компонентом сучасних концепцій сталого розвитку міст.

У сучасних умовах інтенсивної урбанізації зелені простори набувають нового значення, виходячи за рамки традиційної ролі рекреаційних зон. Вони стають важливим інструментом для адаптації міських середовищ до

викликів, пов'язаних зі зміною клімату, зростанням щільності забудови та забезпеченням комфортного життя. Однак класичний підхід до планування зелених зон, який зосереджується на великих парках, вже не відповідає потребам сучасного міста [1].

Сучасні тенденції урбаністики підкреслюють важливість інтеграції нетрадиційних зелених просторів, таких як "кишенькові парки", зелені дахи та вертикальні сади, що дозволяють зберігати природні елементи навіть у найщільніше забудованих районах. Такий підхід забезпечує не лише естетичну, але й функціональну багатогранність, сприяючи сталому розвитку міст та підвищуючи їхню екологічну стійкість [2].

Зелені простори традиційно розглядаються як невід'ємний елемент міського середовища, здатний виконувати численні функції – від екологічних до соціокультурних. Протягом історії вони були символом гармонії між людиною і природою, а в умовах сучасних мегаполісів стають ще більш актуальними. Зростання міського населення, інтенсивність забудови та зміна клімату створюють нові виклики для урбаністики, зокрема у питаннях збереження та розвитку зелених зон [1].

Історично підходи до організації зелених просторів значною мірою базувалися на концепціях великих парків, які слугували своєрідними «легенями міста». У ХІХ столітті, коли урбанізація набрала обертів, такі парки вважалися обов'язковими для покращення умов життя у густозаселених районах. Наприклад, створення великих міських парків у Лондоні відображало прагнення імітувати сільські ідилії в межах урбанізованого середовища [1]. Проте сучасні міста стикаються з обмеженням простору та ресурсів, що унеможливорює масштабне впровадження традиційних парків.

Натомість зростає інтерес до інтеграції невеликих зелених елементів, таких як «кишенькові парки», зелені дахи, вертикальні сади та озеленені громадські простори.

Ці новаторські рішення дозволяють зберігати та розширювати зелені зони навіть у найщільніше забудованих районах. Вони також сприяють адаптації міського середовища до сучасних потреб, таких як покращення мікроклімату, зменшення шуму та очищення повітря. Зелені дахи можуть не лише компенсувати втрату природних територій, але й виконувати роль резервуарів для збору дощової води та джерел енергії завдяки інтеграції сонячних панелей [2]. У місті Торонто, Канада, діє програма "Toronto's Green Roof Bylaw", яка зобов'язує нові промислові та комерційні будівлі мати зелені дахи

певного розміру, що сприяє зменшенню стоку дощової води та енергозбереженню. [2].

Крім того, зелені простори все частіше розглядаються як ключовий елемент стійкого розвитку міст. Концепції «зеленої інфраструктури» та «15-хвилинного міста» передбачають інтеграцію зелених зон у житлові, комерційні та транспортні структури. Париж, Франція, є одним з лідерів у впровадженні концепції "15-хвилинного міста", де зелені зони, такі як невеликі парки, сквери та озеленені вулиці, розміщені таким чином, щоб кожен мешканець мав доступ до них у межах 15-хвилинної пішої або велосипедної прогулянки. Такий підхід сприяє не лише екологічній, але й соціальній стійкості, забезпечуючи рівний доступ до природи для всіх груп населення [1]. У сучасному Лондоні запроваджено низку політик, спрямованих на використання нетрадиційних типів зелених просторів, щоб компенсувати дефіцит традиційних парків і задовольнити потреби населення у доступі до природи. Зокрема, програма "Greening the Grey" сприяє створенню кишенькових парків на місцях колишніх автомобільних парковок, а ініціатива "Living Roofs" заохочує облаштування зелених дахів на будівлях, надаючи фінансові стимули та технічну підтримку власникам. Крім того, у районі Баркінг і Дагеном реалізується проект "The Wilds", який перетворює занедбані промислові території на великі природні парки, доступні для місцевих громад.

Однак реалізація цих підходів стикається з низкою викликів. Серед основних перешкод – обмеженість фінансування, необхідність гармонійного поєднання зелених зон із щільною забудовою та забезпечення їхньої багатофункціональності. У густонаселених районах часто виникають труднощі зі створенням навіть невеликих зелених просторів через конкуренцію за землю. Крім того, у багатьох містах існує нерівність у розподілі зелених зон між різними соціально-економічними групами. Наприклад, у Лондоні приватні сади становлять значну частину зелених зон, але їх доступність є обмеженою для значної частини населення [1].

Інноваційні рішення, такі як використання екологічно чистих матеріалів, інтеграція технологій збору дощової води та використання альтернативних джерел енергії, можуть сприяти ефективному використанню міського простору та підвищенню екологічної стійкості. Європейські приклади демонструють, як застосування таких підходів, зокрема зеленої інфраструктури, дозволяє покращити якість життя мешканців навіть у найбільш щільно забудованих районах [2].

Висновок. Зелені насадження є багатовимірним феноменом, який поєднує природне, соціальне та культурне. Історико-екологічний підхід до їх аналізу розкриває потенціал як для наукового пізнання, так і для практичного впровадження політик сталого розвитку. Збереження та розвиток зелених насаджень має базуватися не лише на сучасних

екологічних вимогах, а й на усвідомленні їхньої історичної цінності.

Література:

1. Whitten M. *Planning past parks: overcoming restrictive green-space narratives in contemporary compact cities* // *The Town Planning Review*. 2021. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://doi.org/10.3828/tpr.2021.55>.

2. Chkird F., Kouddane N.-E., Azizi S.-E., Boukroute A., Berrichi A. *From Antiquity to the Present: A Perpetually Evolving History of Green Spaces* // *E3S Web of Conferences*. 2024. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://doi.org/10.1051/e3sconf/202452703006>.

УДК 711.4

Лариса Бородич, к.т.н., доцент,
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ НОВОСАНЖАРСЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ ДЛЯ РОЗВИТКУ РЕКРЕАЦІЇ

Анотація.

Запропоновано алгоритм комплексної оцінки рекреаційного та реабілітаційного потенціалу території Новосанжарської селищної територіальної громади для побудови територіального каркасу (просторової комбінації найбільш стійких елементів) як основного методу організації системи рекреації та реабілітації на території громади з подальшим формуванням зон відпочинку та реабілітації.

Ключові слова: Картографічний метод, рекреаційний потенціал, природні та кліматичні ресурси, рекреаційний каркас, рекреаційний коридор.

Основний текст.

Впровадження адміністративно-територіальної реформи в Україні на засадах децентралізації викликало необхідність удосконалення засад планування територій та використання земель громад. Комплексний план просторового розвитку (КППР) території громади – новий вид сучасної містобудівної та одночасно земельної документації, відповідно Закону України № 711-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо планування використання земель», який складається з